

bo der. I det Hele kommer der ved den Sort Ytringer let en Misforstaaelse frem om det legemlige Arbeides Betydning. Bortset fra de ganske Enkelte, som leve af en arvet Formue eller en Formue, som de have været saa heldige at erhverve dem, arbeide vi jo Alle sammen og leve af vort Arbeide. Der er de to Arter Arbeide, det rent legemlige og det rent aandelige, og saa naturligvis Sammensætningen af disse to; men det har, tror jeg, aldrig været Tilfældet i noget som helst civiliseret Land, at man har ment, at det rent legemlige Arbeide skulde være det, som gik forud for alle andre Arbeider. Tværtimod, alle Lande have til alle Tider erkjendt, at det aandelige Arbeide staaer over det legemlige, og det erkjendes ganske vist ogsaa her i vort Samfund selv af dem, som ellers ikke gjerne ville erkjende alt for meget i den Retning. Jeg er vis paa, at saa snart man nævner en Arbeider, der forener noget Aandeligt med det legemlige Arbeide, og det gjælder f. Ex. om Haandværkere i Modsætning til den simple Dagleier, vil han nok vide at hævde, at han skal have mere Betaling end den simple Arbeider. En Mursvend vilde vist ikke finde sig i, at en Murhaandtlanger skulde have en lige saa høj eller oven i Kjøbet — fordi det rent legemlige Arbeide skal have det bedste — højere Løn end han. Jeg har blot i Forbigaaende villet sige dette, at jeg ikke finder denne Tanke om det legemlige Arbeides Fortrin ganske naturlig eller berettiget. Men vil man nu ogsaa gaa til det at opføre Boliger paa saadanne Steder i Kjøbenhavn, hvor man først skal rive andre Bygninger ned, vilde de blive ganske overordentlig kostbare som Boliger for Arbeidere, selv om Dpførelsen sker med Kapitaler, der kun skal forrentes med 3 pCt. Det er klart nok, at de Grunde, hvorpaa der skal bygges, ville være saa kostbare og saa søgte af Alle, at det vilde blive meget kostbare Leiligheder, der faaes, med mindre man paa en kunstig Maade vil nedsette Leien, saa at det altsaa bliver Noget som en Maadessag at kunne komme til at bo der. Men hvem skulde saa have Ret til at bo der, hvem skulde nyde godt af denne Maade? Det er der ingen Anhydning af her, saa jeg veed ikke ret, hvordan man har tænkt sig denne Ordning. Man har endvidere sagt, at de skulle leies ud paa en saadan Maade, at der ikke fremkommer noget Overskud for Kommunen ud over det til Laaets Forrentning og Bygningernes Vedligeholdelse nødvendige Beløb. Da man har udeladt Amortisation, som stod i det oprindelige Udkast, har man dermed ment, at Intet skulde anvendes til Amortisation. Men Bygningerne

kunne, saaledes som Forholdene ere, jo ikke staa evigt, der kommer en Tid, hvor de trænge til grundig Standsættelse og til sidst til Ombygning; men naar man ikke har Kapital til Stede hertil, og man ikke amortiserer, saa er det i Virkeligheden en Gave, der gjøres til dem, der bo der. Men paa hvilken Maade skal denne Leie beregnes? Saaledes, at der ikke fremkommer noget Overskud for Kommunen, siges der. Det er jo bitterligt for Alle, der have med den Sort Forhold at gøre, at der af og til staaer Leiligheder ledige; hvem skal bære det dermed forbundne Tab? Det er ligesaa sikkert, at man ikke altid faar den Leie ind, man skulde have, at der kommer Restancer paa Grund af Fattigdom, Sygdom, daarlig Økonomi o. s. v. Hvordan skal det ordnes, og hvem skal betale det? Der findes ikke Spor af Bestemmelser om det. Det forekommer mig, at det er i højeste Grad uklart og ubestemt, hvad man her vil naae. — Det er dernæst sagt: For at bøde paa den Arbeidsløshed, som findes, og som for Resten, som sagt, ikke vil afhjælpes med de foreslaaede Foranstaltninger, er der bestemt, at kun Arbeidere, der have boet i 3 Maaneder her i Kjøbenhavn eller i Omegnen, kunne antages ved disse Foretagender. Jeg ser egentlig ikke, at det hjælper noget Stort; thi ere Forholdene først nogenlunde normale, er det ligegyldigt, hvem der faar Arbeidet ved disse Foretagender. Disse Arbeidere, som her antages, skulle jo tages fra andre Steder, og saa kunne fremmede Arbeidere i alt Fald komme til disse andre Steder, hvorfra man tager dem, saa det kan ikke betvivles, at naar der skal opføres Arbejderboliger i større Omfang — disse have jo ikke noget stort Omfang — vil der ske en stor Tilstrømning af Arbeidere, og det vil atter trykke paa Arbejderklassen. Her maa jeg i Forbigaaende bemærke, at det jo ellers er en Misforstaaelse fra Arbejderklassens Side at tro, at Forholdene kunne reguleres paa den Maade med Hensyn til Arbejdslønnen. Det er ikke ualmindeligt, at de tro, at naar de gjøre Strikke eller uden Strikke træffe den Bestemmelse, at saa og saa Meget vilde de have i Løn, at de saa staa sig godt derved. Men det Tilfælde indtræffer selvfølgelig, at saasnart en enkelt Haandværker driver Prisen op høit til Weirs for sit Arbeide, naar f. Ex. en enkelt Bygningshaandværker driver det til 6 Kroner om Dagen — det er, tror jeg, ikke overdrevet — sker der strax en Tilstrømning til det Haandværk; alle de Folk, der før fik 2 Kr. om Dagen, ville gjerne have 6 Kr.; hvorfor ikke det? Ja hvad sker saa? Saa kommer der tre Gange saa Mange som før, og saa komme to Trediedele til at gaa ledige; en